

Lähtettäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja:

Helsingin kaupunki
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Lausunto Haltialanmetsän luonnonsuojelualueen perustamisesityksestä sekä hoito- ja käyttösuunnitelmasta (HEL 2019-000079)

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 3100 jäsentä loppuvuonna 2018) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry kiittää Helsingin kaupunkia lausuntopyynnöstä. Yhdistyksemme on pääosin tyytyväinen Haltialanmetsän luonnonsuojelualueen perustamisesitykseen sekä hoito- ja käyttösuunnitelmaan. Pidämme alueen liittämistä luonnonsuojelualueverkostoon merkittävänä tekona. Pidämme kannatettavana kaupungin linjaa lähteä rohkeasti yhteensovittamaan alueen merkittäviä luontoarvoja ja voimakasta virkistyskäyttöä. **Kannatamme lämpimästi alueen suojelua mahdollisimman laajana, yhtenäisenä ja luonnontilaisena.**

Alueen rajaus

Haltialan alue on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi lintualueeksi (MAALI-alue) edustavan metsälinnuston vuoksi (Ellermaa 2018a). Maali-alueen (211238 Haltialan metsät) rajaus on määritelty yhtenäisen metsäkuvion perusteella. Maali-alueen koko (360 hehtaaria) on huomattavasti esitettyä suojelualueetta (137 hehtaaria) suurempi. Osa erosta selittyy Maali-rajauksen ulottumisesta Vantaanjoen varteen ja joen pohjoispuolisille alueille, mutta eroja on myös varsinaisen metsäalueen rajauksessa erityisesti nyt esitetyn suojelualueen pohjois- ja länsiosissa (Haltiavuori ja sen länsipuolinen alue).

Suojelualueen laajentaminen nyt esitettävän alueen pohjois- ja länsiosissa Maali-alueen rajauksen mukaisesti turvaisi alueen metsäluonnon arvoja ja parantaisi viheryhteyksiä. Alueelle laaditussa hoito- ja käyttösuunnitelmassa mainitaan alueen suurimmiksi uhiksi mm. käyttöpaineen lisääntymisen aiheuttamat häiriöt ja maaston kuluminen. Näiden torjumiseksi olisi järkevää suojella myös luonnon kannalta

arvokkaimpien kosteiden alueiden ympäristöä, jolloin arvokkaiden kohteiden ympärille muodostuisi riittävä puskurivyöhyke. Näin voitaisiin ohjata myös maaston kulumista luontoarvojen kannalta vähemmän tärkeille, kulutusta paremmin kestäville kuiville osille. Samalla turvattaisiin Keskuspuiston vihersormen (ja sitä kautta myös pääkaupunkiseudun Viherkehän) kytkeytyneisyys, joka on nykyisin todella ahtaalla erityisesti Paloheinän alueen kohdalla. MAALI-alueen rajausta on julkaistu kaupunkiympäristön julkaisusarjassa (Ellermaa 2018b, alueet 8-10).

Alueen lounaisosaan, Pitkäkosken eteläpuolelle, esitetään (hoito- ja käyttösuunnitelma, kohta 7.3) uutta rinnakkaisreittiä suojelualueen reunaan. Tämän reitin takia luonnonsuojelualueen rajaa on siirretty 25 metriä etelään. Virkistyskäytön kannalta rinnakkaisreitti on perusteltavissa, mutta toteutuessaan se heikentää alueen luontoarvoja ja viheryhteyttä Haltialan alueen ja Vantaanjoen välillä. Reitin mukana tulee myös 25 metrin levyinen harkintavyöhyke, joka mahdollistaa hakkuut reitin varrella (ks. Alueen hoito). Esitämme näistä syistä reitin rakentamisen ekologista kompensointia laajentamalla suojelualueita muualla.

Alueen hoito

Perustamisesityksessä sekä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään alueelle useita erilaisia hoitotoimia, joiden tavoitteeksi mainitaan:

”Hoitotoimien tavoitteena on jatkaa vuonna 2006 aloitettua ennallistamista ja luoda Haltialan metsän alueelle laaja, luonnontilaistuva lehtokorpialue.”

Osa esitetyistä hoitotoimista on ristiriidassa edelle mainitun tavoitteen kanssa. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa (kohta 6.8) esitetään alueen lukuisten ulkoilureittien varrelle 25 metrin levyistä tarkasteluviöhykettä, josta ulkoilureittien varresta kymmenen metrin päähän ulottuva vyöhyke olisi aktiivisten hoitotoimien piirissä ja loppuosa tarkastelun piirissä esimerkiksi vaarallisten puiden osalta. Ulkoilureittien varsien hoitaminen on tärkeää ja välttämätöntä turvallisen virkistyskäytön takaamiseksi. Suunnitelmassa esitetty 25 metrin levyinen tarkasteluviöhyke tuo kuitenkin mahdollisten hoitotoimien piiriin yli 15 prosenttia alueen pinta-alasta. Tämä on alueen luontoarvojen ja metsän yhtenäisyyden kannalta aivan liian suuri osuus ja uhkaa toteutuessaan alueen luontoarvoja. Tringa esittää hoitotoimien rajaamista ulkoilureittien varresta kymmenen metrin etäisyydelle ulottuvalle vyöhykkeelle. Tämän alueen ulkopuolelta hoitotoimia saisi kohdistaa vain selvästi virkistyskäytön turvallisuutta vaarantaviin yksittäisiin puihin tapauskohtaisesti huolellisesti harkiten. Kannatamme hoito- ja käyttösuunnitelmaan kirjattua linjausta kaadettujen puiden jättämisestä ensisijaisesti lahoppuiksi.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa (kohta 6.7) esitetään ”harkittuja metsänhoitotoimia” alueen itäosiin. Osa hoitotoimien piirin esitetystä alueesta tulisi kuitenkin ehdottomasti rauhoittaa kaikilta toimilta: nyt esitetyn rajauksen piirissä on mm. vanhaa, runsaasti lahoppuuta sisältävää kuusimetsää ja noin 40-vuotiaita kuusivaltaisia sekametsiä. Nämä alueet olisi järkevää rauhoittaa hakkuilta kokonaan. Myös taimikkojen hakkuita kannattaa harkita tarkoin: taimikot eivät huonosti kuljettavina houkuttele ulkoilijoita ja muodostavat näin luonnollisia turvapaikkoja alueen eläimille. Vaadimme myös metsänhoitotoimien, erityisesti hakkuiden, toteuttamisen rajaamista lintujen pesimäaikojen ulkopuolelle.

Tapahtumien järjestäminen

Perustamisesityksessä mainitaan tapahtumien järjestämisestä seuraavaa:

” Suurten tapahtumien järjestäminen kielletään lintujen tärkeimpään pesimäaikaan 10.5.-20.6.”

Rajaus on lintujen pesimäbiologian valossa täysin järjetön ja sitä on ehdottomasti pidennettävä. Linnut ovat häiriölle alttiita erityisesti pesimä- ja poikasaikaan, jolloin isot ihmismassat alueella voivat helposti pilata pesintöjä kokonaan. On myös huomioitava, että yksittäisten tapahtumien lisäksi alueen virkistyskäyttö jatkuu koko ajan voimakkaana. Esitetty rajaus loppuu monen myöhään muuttavan lajin osalta aivan liian aikaisin ja toisaalta alkaa monen varhain pesivän lajin kannalta aivan liian myöhään. Esimerkkeinä (poikueiden ajoittuminen Valkaman ym. 2014 mukaan) myöhään muuttavista lajeista voisi mainita alueen maakunnallisesti arvokkaan pesimälinnuston osalta idänuunilinnun (poikasrengastuksia ajalla 23.6.-7.8., mediaanipäivä 10.7.) ja pikkusiepon (90 % kaikista poikasista rengastettu 23.6.-19.7., mediaanipäivä 4.7.). Varhain pesivistä lajeista esimerkkinä mainittakoon puukiipijä (myös MAALI-alueen kriteerilaji), jonka poikasrengastuksen huiput ajoittuvat ensimmäisen poikueen osalta toukokuun alkuun (Valkama 2014). Monien lintulajien elinkiertoon kuuluu myös toisen poikueen tekeminen myöhemmin kesällä, esimerkiksi alueella runsaana pesivän kuusitiaisen osalta toinen poikue on rengastusiässä keskimäärin 16.7. (Valkama 2014). Pesäpoikaset pyritään rengastamaan hieman ennen pesästä lähtöä, jonka jälkeen ne ovat kaikkein alttiimpia vaaroille.

Alueen luontoarvojen kannalta paras ratkaisu olisi tapahtumien kieltäminen kokonaan, mutta ymmärrämme tämän olevan haastavaa alueen laajan virkistyskäytön huomioiden. Siksi edellä esitetyn perusteluin esitämme tapahtumien järjestämisen kieltämistä aikavälillä 1.5.-31.7. Kielto palvelisi linnuston lisäksi myös alueen muita eläimiä sekä kasveja.

Helsingissä 28.2.2019

Jukka Hintikka

puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Lähteet:

Ellermaa, M. 2018 (a): Maakunnallisesti tärkeät metsälintujen pesimäalueet Uudellamaalla. — *Tringa* 45:120-137.

Ellermaa, M. 2018 (b): Helsingin tärkeät lintualueet ja merkittävä linnusto 2017. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:8.

Valkama, J., Saurola, P., Lehikoinen, A., Piha, M., Sola, P. & Velmala, W. 2014. Suomen Rengastusatlas. Osa II. Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö, Helsinki.